

Inbreng voorstel Wet versterking decentrale rekenkamers

In week 20 staat de plenaire behandeling van het Wetsvoorstel versterking decentrale rekenkamers (35 298) in uw agenda. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden, de Vereniging van Griffiers en de Unie van Waterschappen hebben zorgen over het wetsvoorstel. De VNG heeft al meerdere keren haar mening kenbaar gemaakt bij uw Kamer over de voorgenomen afschaffing van de rekenkamerfunctie¹. Wij pleiten voor het behoud van de mogelijkheid tot het inrichten van een rekenkamerfunctie door gemeenten en waterschappen en wijzen de verplichting tot rekenkamers met alleen externe leden af.

Belang rekenkamer(funcitie) staat niet ter discussie, vorm wel

Wij onderschrijven de lijn dat de lokale rekenkamer(funcitie) een belangrijke bijdrage levert aan de bestuurlijke besluitvorming en de publieke verantwoording van lokaal beleid. Met de uniforme vorm van de rekenkamer die het wetsvoorstel voorschrijft hebben wij wel grote moeite. Doordat alle gemeenten en waterschappen een onafhankelijke rekenkamer met een volledig externe samenstelling moeten instellen valt de mogelijkheid tot eigen invulling weg. Een rekenkamer zal beter functioneren als het bestuur de mogelijkheid heeft om de rekenkamer zodanig te organiseren dat het optimaal past in de eigen, specifieke lokale context. Het gaat dan onder andere om de samenstelling, taakopdracht en de manier van opdrachtverlening van de rekenkamer. Alleen dan kan een rekenkamer waarde toevoegen aan het verder verbeteren van het bestuur.

Wetswijziging is een paardenmiddel

Vrijwel alle gemeenten en waterschappen hebben rekenkamers die op basis van weloverwogen keuzes van gemeenteraden en algemene besturen van waterschappen tot stand zijn gekomen en functioneren. De wetswijziging dwingt echter vrijwel alle gemeenten en waterschappen tot veranderingen op het gebied van de samenstelling van de rekenkamer en zijn omgang met de gemeenteraad respectievelijk het algemeen bestuur. De wetswijziging betekent voor veel gemeenten en waterschappen met een naar tevredenheid functionerende rekenkamer(funcitie) dat zij ongewenste wijzigingen moeten aanbrengen, zodat er rekenkamers komen die niet aansluiten op de lokale behoefte en daarmee niet effectief zijn.

Geen draagvlak voor de voorgestelde samenstelling

Uit het rapport van de Werkgroep lokale rekenkamers² blijkt dat de relatie gemeenteraad-rekenkamer bepalend is voor het goed functioneren van een rekenkamer. Een veel gekozen vorm om hier invulling aan te geven is de deelname van raadsleden en algemeenbestuursleden aan lokale rekenkamers. Echter, het wetsvoorstel sluit actieve participatie van raadsleden en waterschapsbestuurders als rekenkamerlid uit. Dit leidt er toe dat de raad respectievelijk het algemeen bestuur nog meer op afstand van de rekenkamer komt.

Geen structuurwijziging waar een cultuurverandering effectiever is

Specifiek voor de gemeenten geldt dat de aanleiding voor het wetsvoorstel vooral was dat er bij ca. 50 gemeenten sprake was van geen of een slapende rekenkamer. Dit aantal heeft de VNG eerder al betwist. Wij zijn het met de minister eens dat het onwenselijk is dat er gemeenten zijn die geen of een slapende rekenkamer hebben. Recent onderzoek laat zien dat het om 32 gemeenten gaat die ook bekend zijn bij de minister. Verder verschillen we van mening met de minister over de oplossing. Wij geloven niet in de effectiviteit van de structuuroplossing van de minister. Cultuur en kwaliteit los je niet op met een structuurwijziging. Wij zien veel meer in het voortzetten van het

¹ Zie onze gezamenlijke brief uit 2020: https://vng.nl/sites/default/files/2020-09/200828-brief-vng-griffiers-raadsleden-versterking-decentrale-rekenkamers-def_0.pdf

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/04/16/werkgroep-lokale-rekenkamers>

traject dat dezelfde minister in samenwerking met onder andere de VNG heeft ingezet naar aanleiding van de aanbevelingen van de Werkgroep lokale rekenkamers. De waterschappen sluiten hier graag bij aan. Onderdeel van dit traject is dat een visitatiecommissie in gesprek gaat met gemeenten en hun rekenkamers. Tot slot zou het helpen als de minister een impuls geeft met structureel extra middelen voor rekenkamers. Als de minister echt wil investeren in de cultuur en kwaliteit van de lokale rekenkamerfunctie, vraagt dat ook in financiële zin om versterking.

1 januari 2024 als ingangsdatum voor de waterschappen

In maart 2023 zijn er waterschapsverkiezingen en krijgt ieder waterschap een nieuw algemeen bestuur. Het wetsvoorstel maakt gefaseerde invoering van haar verschillende onderdelen mogelijk. De waterschappen zien graag inwerkingtreding op 1-1-2024, zodat de nieuwe algemeen besturen zich kunnen uitspreken over de rekenkamer(functie) die haar gaat ondersteunen.